

**Posudek oponenta na disertační práci RNDr. Davida Hány
„Role státu v regionálním rozvoji: aplikace současných teorií
regionálního rozvoje na případ vybraných podpůrných programů“
Vedoucí práce: doc. RNDr. Jiří Blažek, Ph.D.**

Předkládaná disertační práce Davida Hány se věnuje v Česku dosud málo probádané oblasti výzkumu zaměřené na roli státu jako významného aktéra regionálního rozvoje. Specificky se autor věnuje tzv. poslaneckým dotacím, jejich prostorovým souvislostem přerozdělování, podmiňujícím faktorům a implikacím v regionálním/lokálním rozvoji.

Disertační práce se skládá ze dvou logicky provázaných hlavních částí. Nejprve je představen hlavní teoretický rámec tématu. Autor se zde věnuje obecným východiskům práce s důrazem na roli státu a institucí v regionálním rozvoji z pohledu hlavních směrů teorií regionálního rozvoje. Následuje již užší diskuse právě k tématu podpůrných programů a roli státu při přerozdělování. Autor mimo jiné uvádí, že pro studium vlivu podpůrných programů státu na regionální rozvoj mohou zejména regulacionistické teorie tvořit vhodný teoretický základ. V kapitole 4 nazvané „Přístup ke studiu vybraných podpůrných programů“ je pozornost zaměřena již na souvislosti poslaneckých dotací v Česku jako extrémního příkladu státních podpůrných programů. V úvodu celé práce autor odkazoval, že právě v této kapitole by měla být uvedena metodika jeho výzkumu a další metodologické souvislosti, ale autor se zde omezil pouze na konstatování o zdrojích dat pro své analýzy. Naopak reflexe zahraničních metodologických zkušeností, které ovlivnily např. výběr metod aplikovaných v této práci, zde nejsou. Postrádám tedy alespoň stručnou diskusi metodických přístupů k dané tematice (pork barrel politics) obecně i s ohledem na autorem zvolené metody (korelace, LISA aj.) Poslední kapitola první části práce se věnuje diskusi výsledků a závěrů v kontextu širšího studia role státu v regionálním rozvoji. Autor zde odkazuje na hlavní závěry publikovaných článků a snaží se je zobecňovat z pohledu teoretických konceptů. Celou úvodní část považuji za propracovanou, vhodně strukturovanou od obecných souvislostí až po diskusi konkrétních výsledků a implikace pro regionální rozvoj.

Druhá část disertační práce obsahuje čtyři články (2 publikované a 2 přijaté k publikování). Jeden článek je v časopise s impact faktorem, jeden je v časopise v databázi SCOPUS, v jednom případě se jedná o recenzovaný článek v časopise na seznamu Rady vlády pro výzkum a inovace a v posledním případě se jedná o recenzovaný článek, který není na seznamu RVV. Obecně bych rád ocenil skutečnost, že články na sebe logicky navazují a nedochází k žádnému zásadnímu kumulování a opakování informací (byť datová základna je ve třech člancích téměř shodná, což je ale pochopitelné). Analytická část disertační práce založená na těchto člancích má tedy jasnou posloupnost typickou pro geografický výzkum, tj. analýza diferenciací zkoumaného jevu – hodnocení podmiňujících faktorů a mechanismů diferenciací – analýza výsledků/dopadů a implikace pro regionální rozvoj. Spoluautorské podíly u článků s více autory jsou v jednom případě 50 % a ve druhém 90 %.

Obecně vnímám druhou část práce velmi kladně, byť k ní mám několik (někdy kritických) poznámek:

V prvním článku se autor věnuje identifikaci regionálního vzorce poslaneckých dotací, přičemž jasně dochází k závěru, že existuje výrazný severozápadně-jihovýchodní gradient. Autor zde dokonce uvádí, že „poslanecké dotace mají vyšší dopady na regionální rozvoj než explicitní regionální politika státu“. Formálně mám však připomínku k tomu, že článek byl odeslán do recenze v době, kdy autor ještě ani nebyl studentem doktorského studijního programu. To je však pravděpodobně způsobeno faktem, že autor pracoval se svými dlouhodobými výzkumy z období magisterského studia.

V druhém článku se autor snažil „vysvětlit zjištěnou prostorovou distribuci poslaneckých dotací na základě hledání podmiňujících faktorů“. V tomto případě se však jednalo v zásadě o jeden možný faktor, a sice bydliště poslanců. Autor dochází k závěru, že na národní úrovni nemá prostorové rozmístění trvalých bydlišť poslanců významný vliv na distribuci poslaneckých dotací. Nicméně na lokální úrovni byla pomocí metody LISA nalezena specifika alokovaných finančních prostředků.

Třetí článek si kladl velmi ambiciózní cíl odhalit, do jaké míry se vliv poslanců přenesl na přerozdělování jiných dotačních titulů. V tomto případě se autor pustil na velmi tenký led, kdy se snaží empiricky a téměř investigativně dokazovat souvislosti, které mají nanejvýš nepřímou souvislost (nehledě na celou řadu jiných vlivů a mechanismů, které u resortních dotačních titulů hrají roli). Konkrétně byl autorem hledán prostorový vzorec vybraných ministerských dotací na MMR před a po ukončení přidělování poslaneckých dotací. Podle mého názoru není možné na základě několika hodnot korelačních koeficientů uvést závěr (spíše spekulativního charakteru), že se „prostorová struktura dotací na podporu regionálního rozvoje po roce 2010 do značné míry „přizpůsobila“ prostorové struktuře poslaneckých dotací“. Zatímco u poslaneckých dotací je možné hledat přímou vazbu k lokalizaci v prostoru (a sice přes bydliště či regionální působnost poslance), tak u ministerských dotací existuje celé spektrum mechanismů, které ovlivňují jejich distribuci, a výsledky na základě korelací nelze přeceňovat. I přes tuto kritickou poznámku je však nutné ocenit snahu o takové hodnocení.

Poslední článek nabízí zajímavou případovou studii okresu Žďár nad Sázavou, kde byl hodnocen proces žádosti poslaneckých dotací a jejich význam ve vybraných lokalitách příjemců. Jedná se tedy o pokus hodnotit reálný přínos, výsledky a omezeně i dopady poslaneckých dotací. Metodicky byl článek založen na dotazníkovém šetření, což bylo zcela odlišné pojetí ve srovnání s předchozími převážně kvantitativními články. V závěrech autor vhodně přispívá do diskuse o smyslu a problémech dotačních titulů a jejich přerozdělování. Škoda, že byla zpracována pouze jedna případová studie. V závěrech dřívějšího článku, kde byla pomocí metody LISA hledána souvislost s bydlišti poslanců, autor totiž zdůrazňoval, že „celostátní úroveň představuje nezbytný krok před výzkumem prostorové distribuce

poslaneckých dotací například pomocí detailních sond v několika případových územích“. Nakonec z toho tedy bylo pouze jedno území.

Závěrem bych zdůraznil, že disertační práce Davida Hány se zabývá zajímavou a neprobádanou oblastí. Autor dle mého názoru naplnil stanovené cíle, dospěl k novým poznatkům, prokázal schopnost interpretovat empirické výsledky v kontextu aktuálních teoretických přístupů k danému tématu. Práci proto doporučuji k obhajobě.

Otázky:

V čem je podle autora hlavní přínos disertační práce pro geografii v Česku?

Jak lze zobecnit hlavní podobnosti/odlišnosti empirických výsledků z Česka ve srovnání s výsledky fenoménu „pork barrel politics“ v zahraničí?

Jakým způsobem lze využít bohaté empirické výsledky v praxi? Jaká jsou hlavní doporučení plynoucí ze zjištěných výsledků?

V Praze dne 28. 8. 2014

RNDr. Viktor Květoň, Ph.D.